

Marno János

ÁLMÁBAN

*Nathaniel Westnek
A Sáskajárás szerzőjének*

emlője alól ömlik a veríték,
és volna bár gyík, most bekapná mégis
a legyet. S vége a malackodásnak.
Az ablakban fonnyadt muskátlifejek.
Ette az este, amit csak moccanni
látott a tálon, s amíg csak fekete
nem lett a nyelve. És úgy beszélt, mint egy
festő, fennhangon magában, s öblösen,
mint egy süketnéma. Nem mondhat többet,
azt sem, hogy meddig tekintette nőnek
magát. És mettől. A párkányon döglött
dongót hemperget eső előtt a szél.

HONNAN

köszön most vissza Anna, egy vajszívű
költő tollából, ki magát mocsári
anarchistának vallja, Velencéről
szólva s a szégyenről, mely tévedésből
galamblelkünk legordasabb mélyére
süllyeszti az embert. Arca elszürkül
hát, mondanunk se kell, s ha mégis szólni
próbálna, torkára zúdulna a szenny.
És ott rekedne. S kisvártatva szárnyra
elve vergődne is, betépve mintegy,
és totyogva körbe-körbe, mint párja
körül egy láb, az ólompalotából.

ANNA

integet utánunk pöttyös kendőjét
lobogtatva ingerülten, gyomrunkba
levegő szorul, rányomva bélyegét

elutazásunkra. Erre később még
visszatérünk. Évek vagy évtizedek
múlva, mert az évszázadok már a tört-
énések dolga, hogy messzebbre most itt
ne menjünk. Sem mélyebbre, mint a régész,
akivel együtt ástuk be magunkat
nem egy szokásba, mely a szenvedélyünk
lett, s amely ma már mindamellettt untat.
Unalmunk könnyű s puha, mint a tőzeg.

ANNA

háton úszik velünk az őslevesben,
magunk pillangózva a nyomában, tárt
karokkal és iszonyú farokkal, mely
kormányunk is egyben. Aztán a kertben
megtorpanunk. Nyelvén a mélyszürke port,
mit az imént vert föl egy futócsoport,
elébünk vágva jobbról és bal felől
nagyobbrészt. S reszketni kezdünk itt belül,
hogy ez rohamszerűen ismétlődik,
vagy fél körrel odább ismeretlenek
támadnak rá egy padra, s egy támláját
lefedezve, azzal szét is csépelik.

ANNA

naplója, melyben egy kiégett, minden-
honnán kiutált ember portréja kör-
vonalazódik lassan elő, mintegy
a sorok mögül, elhártyásítva
vele a papírt. Egy elaszott emlő
emitt, amott valami tarisznyarák
vagy mi a serpenyőben, gyermeknyarak
vízparti nyoma agyunk tőzegében -
mígnem ásónk éle, mintha fogunkra
bukkanánk éppen, csorbul. S a cserépből
tánczene szól, visszhangjára ébredő
öböl s ő, halszálkás öltönyben, Nácisz.

ANNA

nevet a régi lugasban, a sárga-
barack virágzik, vádlija, combja is
még a régi, és mögötte ott a fal,
barna terméskőből felrakva. Balra
különkerítve dróthálóval a ba-
romfiudvar, élet azonban már most
sincs benne, sem a romos disznóólban,
ahol a tyúkok aludtak éjente
régbben. Nincs hús a házban lakója
kivételével egy éve. Valamint
a gyümölcsével, mely tavalyról
bent sorakozik a polcon, befőtten.

ANNA

metsző tekintete a lapon, melyet
az éjjel róttunk tele. Szemünk véres
a rengeteg dörzsöléstől, hogy ébren
ügyeljünk a hibára, amit elménk
elbitangolva a halk neszezésben
ejthet, mert utólag aztán magától
el nem árulná, hogy hova. Hol tette
le terhét, mivel undoknak találta,
vagy mindennél vonzóbbnak hozzá a
helyet. Magunk hát nem nézünk utána
szavunknak mint léleknek, mely rossz nyelvek
szerint csupán a testünket szolgálja.

MERT

Anna együtt őszül idén a tájjal,
mely Nárcisz kertjére szűkül e tájban,
megállapodván az alakjuk körül.
Mert vaktában bukkantak fel, egymásba
botolva menten, s összeölelkezve
csak azért, hogy egyensúlyuk oda ne
vesszen. Anna elvált asszony, és nem is
menne hozzá senkihez többé, mondja.

Nárciszról pedig fölösleges volna külön szólnom. Maga tekinti magát senkinek, akit egy hajszál választ el attól, aki Anna után bomolna.

ANNA

mint forma s a forma mint tartalmaink
fojtogatója, melyet szóba hozva
szemgolyónk issza a levét. Vagy ontja
magából, mint önnön emlékezetét,
mely az idők folyamán látszott csupán
megszilárdulni imitt-amott benne,
egy-egy sziget gyanánt kiemelkedve,
vagy félszigetként, melyben a föld nyelvét
forgatja magánya partján az elme,
fel s alá kószálva az éggel egybe-
folyó víz iránt, s üregébe vissza,
hol éppenséggel magába merülhet.

ANNA

magába merülve lebeg a vizen,
míg magunk a magunk terhe alatt
rójuk a kertben körre a körünket
türelemmel. Alszik a szél s a csürhe
mégsem bír magával, visít a szánkban
az ínyünket hántva, s ízét veszítve
a szó eszünket veszi a szagával,
amint orrnyergünk alatt az arcunkba
tolul. Meg vagyunk átkozva, vagy áldva,
nyargalván szerelem után, vagy elől,
s sajgatva csontunkat, mely csontot ver föl,
ítéletóránként, kint a levegőn.

ANNA

húsa tehát kellőképpen híg ahhoz,
hogy a legszilárdabb állapotában
is magába nyelje az embert, mintegy

a saját kortyának örvénylésével
egy elnyújtózó szempillantás alatt.
A macskát az ölében már mondtam. Azt,
ahogy a karmaival, félálomban,
szagatva lazítja egyre, csak egyre
tovább a talajt, a mélyét vizsgálva
és nem gyümölcse magvát, s állagát a
mélységnek, melyet a szövet homályba
burkolva tüntet fel szürkület gyanánt.

ANNA

hízik, száztíznel magába zárkózik,
és behangosítva követi a ház
életét, lepisszegve óránként az
ölében a macskát. A macska dagaszt,
és nem is szándékozik abbahagyni
egyhamar a dagasztást, ahogy bennünk
sem merül fel külön szó egyelőre
a dagasztásnál, már rég nem gondolunk
semmire, még egy motorháztetőre
sem, amihez pedig a dorombolás
alapul szolgálhatna. Terelgetvén
figyelmünket, rá a macskakörmökre.

ANNA

víz, melybe bele se léptél még és már
mélyül alattad, gyűrűt vonva köréd
egy lejtőn, melynek az emelkedőjét
alva szenveded. Elvégre éjszaka,
nem messze innen, a Naphegy utcán mész,
mit mész, ereszkedsz, hanyatt bukva szinte,
mintha gyógyiszapba... Anna eszedben
sincs. Elsáncolva mögötteseivel.
Mert lélek sem tartózkodik kívüled
most kint - mintha oszlásnak indult volna
mind odahaza. Ahogy meg van írva.
Nem úgy értve, hanem evilágian.

ANNA

őszül, és elvizesedik a húsa,
míg feléje tartva Nárcisz a versben
felrugdossa mentében az avart. Nyárs
utca, a fejében, és a benzinkút
mögötte, ahol hajnalban át akart
hajtani rajta egy óriás tartály-
kocsival a. Nem volt arca. A tartály
ellenben vajszerű, mint a madártej,
melyből mindig vasárnap, mozi után
falta magát tele, valamint arany-
galuskával. A szélei némelyütt
szénné égetve. S mivé, aki ette.

ANNA

Dies irae

háta mint egy jégtábla, ránézésre
azonnal beszakadna mégis, s akkor
Nárcisznak vége. Semmi értelme hát
maradnia - sem távoznia, igaz,
a hát recsegve-ropogva nélküle
zajlana tovább, eljutva fülébe
akár odaát is. Holott nem kelt át
rajta, lába sem szenvedett még csorbát,
sétája előtt áll, Verdit hallgatva,
harsogva, ahogy magát nem szívesen
hallja. Mert csak hazudna, hogy nincs benne
harag, mellyel az istenét tagadja.

ANNA

haragja nem ismer határt, hogy Nárcisz
még ott az eszében, korlátja gyanánt;
korát tekintve látja benne, mondjuk
ki bátran, a halált, mely mint körülmény
aggasztja őt is, éjszínű hajába
ezüst szálakat szöve szempillantás

alatt. Beszéljünk nyíltan. Mintha gyantás
ujjakkal szántanánk bele a saját
hajunkba valami pusztán, miután
meghágtuk kapaszkodónkat az éjjel.
Nem laktunk soha errefelé mégsem.
Annát sem ismerjük fel már egy tanyán.

ANNA

szájában sírok, szanaszét, s ténfergő
Nárciszok, vagy szimpla alakok, árnyak,
kik nem átallják utánozni Nárciszt,
követni őt vagy kiüldözni akár
a világból is, el nem igazodhatsz
köztük, már az egy óriási lépés,
ha talpon maradsz estig. Aztán tovább,
a tófenék, repedt valóban, de még
nedves is, szemre, mint ismerős hályog,
melyre árnyékot vet a nádas felől
két munkagép. És odább a munkások,
tátogva, némán, honnan semmi emlék.

ANNA

torkaszakadtából nevet, guggolva,
mint egy gyerek, végbelének a foglya,
arccal a napszállta iszapmedrének
fordulva. És kezét nyújtva, hogy fogja
meg Nárcisz, s aztán ne is eresse el
többé soha. Ragyog az iszap színe,
mint a sztaniol kisimítva újra,
s balra a dombok oldala karéjba
gyűjtve egymás árnyékát eleségül
a lábadozó éjnek. Tápláléka
leszel a kelő szélnek s a sötétnek,
melyet megszeli a szél és elül.

ANNA

nem jöhet szóba megindultság nélkül.

Elveszve folyvást, bent a forró kicsi
erdő mélyén, suttogva nyugtalanul,
amiért ő maga még sincs sehol. An-
na semmi, levegő, megfűl az ember,
amint belélegzi, s megfagy, ha arra
gondol, hogy mit fog a keze a végén...
Mit kezd ott vele... Még árnyéka gyanánt
nyúlik utána emitt, s belemarván
a sarkába még felkavarodhat rá
az avar, gyógyírul hozzátapadva,
s kérgükbe csavarodva körben a fák.

ANNA

ma nem fekszik Nácisznak, nem érzi őt
eléggé valóságosnak vagy minek,
mintha nem is lenne, vagy aludna még,
álmában forgolódva lét és nemlét
határán, egy pillényi fogaskerek
az úrben, mely üregét vájja bennünk;
magyarázatába hát mégse menjünk
bele, időnkéből kifutva, mint forralt
tej bőre, bögrénkből kivetve, s hozzá-
tapadva falához, melyet mutató-
ujjunk pecsétje tanúsít. Nyaraltunk.
Felnyalva végül valami út testét.

TÚZ VAN BABÁM

„Amire rájössz, az a vonat már mindig elment.”

Combjából tócsát csapol a bőrülés,
tizenhét lesz holnaphoz egy hétre, és
akkor megbukik, és kész. Mimi oda
lesz majd tőle. A Formant nem látta még,
talán most forgatják éppen, Óbuda
jön, azután Üröm, Vörösváron fog
leszállni a Böbe. Haja tűzvörös,
emitt-amott üszkös is már szinte, tré-
fából már beleült az ölébe egy
ízben. De kabátban, mert fagyott, s a fű-

tőtestben semmi lélek, rajta düftin
nadrágja, melyet rágnak most a molyok.

ANNA

a vonaton egy regényben tűnik fel
az ablaknál ülve, amely félig le-
húzva beszorult egyszer a tokjába,
és azóta nem talál emberére.
Most sincs egy szálas legény a fülkében,
sem olyan, akit a regény igazán
érdekelne. Az üvegek közé kent
tájból csupán a nyomor kivehető,
a levegő pedig olyan, amilyen,
idővel jobb lesz, ha nem nagyon kapkod
utána az ember. Ellenben hagyja
elhűlni magától, amit csak kedvel.

ANNA

fitymálja szárnyaló szavunk, odaránt
ajkához s szájunkba rágva fintorog,
oda a bátorságunk, inunkba szállt,
vagy hova, szállhatunk utána tehát
magunk, nyelve a port vagy dagasztva sárt,
sápadtan, mint felhők vázában a hold,
s kimerülten. Nevetségesen kevés
folyadékot vettünk magunkhoz a nap
folyamán, miközben gyújtó beszédet
intéztünk halottainkhoz, kik iránt
rég nem érzünk már semmit. Alkonyatkor
elüldögélünk az ablakban, vagy hol.

ANNA

mint ennivaló a szemnek s a szájnak
ígéret: sírnivaló kizárólag
a szemnek. Innen az utcáról épp csak
bepillantva, úzóttan fel a vasút-
állomásra, vagy más elszenesedő

tájba, melyből máris kivethető
a szem fehére s a száj rózsaszíne.
A nyelv, mintegy rossz lelkiismeretből
öltve, lepedékes. Anna lepkével
hál egy pilleágyon – vagy fűben térdel,
magába bomló hajjal, vagy feltűzve
kontyba. Pongyolája a nap hevében.

ANNA

bennünket okol, amiért nem lett a
szeretőnk soha, jóllehet alkalom
adódott volna több, mint elég. Akár
most itt, odabújni mellé a fűbe,
melyen kiterítve törülközője,
miután kibontakozott belőle
az imént. Nadrágunk is még a régi,
rövid, szorongatja a herénk, nem is
igen értjük, miért szerettünk annak
idején benne lenni. S nem lötyögni
inkább egy bővebben, egyik zsebéből
a másikba gyűrve papírkendőink.

HÉDI

Eliot, hol az Eliotom,
és Bennem, hol a régi Bennem?
Mikor hanyatt fektemben az Ost-
romban, kint az ablakpárkányon,
kapaszkodtam a sínbe, melyet
rúcskösre mart a lusta rozsdá,
úgy tartotta fejem fölött fél-
úton a redőnyt. És itt lép be,
halott vénlány, a helyiségbe
szomszédunk, fehérhajú Hédi.
S a nyomában annyi vendége,
amennyit nem láthatott akkor
még a világ. Hol rejtegette
őket váltig, fel nem foghatom.

KLASTROM

Dávidnak

„Ő az atyámat hízottan, kenyér
elégességében ölte meg...”

(Hamlet, ford. Arany János)

Ziláltak tűnök, és anyagi
zűrjeim se nagyon látszanak
rendeződni. Ásót ragadok
tehát és csákányt a kalapom
helyett, és magamba zuhanok.
Kalapom filcből, ósdi fazon,
valahol odabent lengeti
magát egy rendházi folyosón,
mely mélyen és öblösen dalol
az Úrról, akit kár féltetni,
mert kár úgy sem érheti sehol.
Nem említve a kenyérszagot,
mely mintha örökre beette
volna magát falai közé.

ESTE

John Donne-nak és Gottfried Benn-nek

Végül a kezem is elbomlik
egyszer, egymásba kulcsolva
percei hátul, a farkcsontom
alatt, vagy államat támasztva
elől, ahogy egykor az álmat
esténként kérni tanítottak.
Torkom belobbant, és csorgott
a gyomromba vagy számba a genny,
aszerint, hogy előredöntve
csóváltam vagy hanyatt vetődve
himbáltam vén hajópadlónkon
a fejem. Ott erjedtem, mikor
még levele volt a dohánynak,
s húsa még dús a levegőnek.

DE PROFUNDIS

Meglehet, könyörgőre fogom
még egyszer, előregörnyedve
némiképp, mint tettette amott
a fa, oldalra dőlve félig
és hanyatt vetődve, évre év,
az ég tudja, miféle halott
súlyok alatt. Formánkat állva
miért ne vágthatnánk egyszer az
életben magunk is a földhöz
magunkat. Egy árva szó nélkül,
mint akit egy üres darabba
estefelé még beugrattak.
Mert végigaludtuk a napot,
nyakunkon bár a bukóablak.

A CSEND

Mit értünk, persze, ablak alatt?
Mire gondolunk közben, alva
félig, félig a rettenetben,
hogyan szakad? A fejünkre,
amelyet nem óv hálósapka
sem, nemhogy bukó- vagy épp roham-
sisak. Míg egyszer csak pók rohan
elő a szekrényünk alól, mely
a hasával szintén előre
tart, benne lepedő, paplan- meg
párnahuzat - szemben a póre
kerevettel, mely a testünknek
támaszt s az elménknek tartást ad -
társulván szörnyével az állat.

DÉL

Elvarasodnak a lobogó
szálak, és meg-megszalad a lánc
a lélegzetakasztó pedál-
taposásban - '64 nyarán,

a déli órákban. Nadrágod
egy fekete alsó, herédet
nyomorítja a varrásával.
Lepkét ereget az énekszó.
Teherautó vág be elébed,
emléke árokba sodorna;
nyugatra a dombok zenélnek,
keletről, ahogy a seb éget,
majd kialvóban a tó felett -
állna hajad a szürke égnek.